

ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ПРАВО І СУСПІЛЬСТВО: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали VII Міжнародної науково-
практичної конференції

8 грудня 2022 року

м. Полтава

ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

«ПРАВО І СУСПІЛЬСТВО: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції

8 грудня 2022 року

м. Полтава

УДК 34:316.613.5
П-68
ББК 67.9(4 УКР) 3

Редакційна колегія:

Старостіна Любов Леонідівна – в.о. директора Полтавського фахового коледжу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Петренко Юлія Володимирівна – доктор філософії, в. о. голови циклової комісії правових фундаментальних та професійно-практичних дисциплін Полтавського фахового коледжу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Крайсвітня Юлія Володимирівна – кандидат історичних наук, викладач циклової комісії правових фундаментальних та професійно-практичних дисциплін Полтавського фахового коледжу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Пашенко Олександр Володимирович – кандидат економічних наук, викладач циклової комісії загальноосвітніх та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського фахового коледжу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Лисенко Алла Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, викладач циклової комісії загальноосвітніх та соціально-гуманітарних дисциплін Полтавського фахового коледжу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Відповідальність за зміст публікацій, актуальність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори статей та їх рецензенти.

Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Право і суспільство: актуальні питання і перспективи розвитку», 8 грудня 2022 року [Текст]. Полтава: Астроя. 2022 – 272 с.

До збірника ввійшли доповіді науковців, педагогів, практиків, аспірантів, магістрантів, студентів та учнів на VII Міжнародній науково-практичній конференції «Право і суспільство: актуальні питання і перспективи розвитку».

Представлені матеріали можуть бути корисні студентам, учителям, аспірантам і викладачам у науково-дослідній діяльності, а також у поглибленні своїх практичних та наукових знань.

УДК 34:316.613.5
П-68
ББК 67.9(4 УКР) 3

© Полтавський фаховий коледж Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
© Колектив авторів

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ВІДМОВИ ПАЦІЄНТА ВІД МЕДИЧНОГО ВТРУЧАННЯ

Дарчич Андрій Сергійович

*студент II курсу фахового медико-
фамацевтичного коледжу ПДМУ*

Бажан Євгеній Анатолійович

*викладач фахового медико-фамацевтичного
коледжу ПДМУ*

Актуальність якісного і професійного надання медичних послуг останнім часом є досить гострим питанням. З одного боку лікар має зробити все, щоб допомогти пацієнту, але з іншого кожен медичний працівник має поважати право пацієнта чи його законного представника (коли має справу з дитиною або недієздатним психічно хворим) відмовитися від медичного втручання чи погоджуватись на нього. Моральний і професійний обов'язок медичного персоналу, в міру своєї кваліфікованості — роз'яснити пацієнту наслідки відмови від медичного втручання.

Відмова пацієнта не має негативно впливати на ставлення до нього медичних працівників. Але наслідком відмови має бути відповідний письмовий документ від пацієнта, згідно з частиною другої статті 43 Основ законодавства про охорону здоров'я [1].

Якщо пацієнт свідомо відмовляється від медичного втручання (не ургентний випадок) та від підписання заяви-відмови від такого втручання, необхідно скласти акт відмови від медичного втручання, або при неможливості його одержання – засвідчити відмову відповідним актом у присутності свідків.

Якщо пацієнт неповнолітня дитина до 14 років, чи інша недієздатна особа, то згідно цієї ж статі частини другої доповненої частиною згідно із Законом № 997-V від 27.04.2007 відмову дає законний представник пацієнта і вона може мати для пацієнта тяжкі наслідки, лікар повинен повідомити про це органи опіки і піклування [1].

Відмова пацієнта при ургентному випадку у вітчизняному законодавстві повністю не урегульована. З одного боку, частина друга статті 43 Основ законодавства про охорону здоров'я вказує на те, що «згода пацієнта чи його законного представника на медичне втручання не потрібна лише у разі наявності ознак прямої загрози життю пацієнта за умови неможливості отримання з об'єктивних причин згоди на медичне втручання від самого пацієнта чи його законних представників» [1], однак при цьому в законодавстві не розкрито поняття «об'єктивних причин». Тобто на першому місці для лікаря має бути повага до пацієнта щодо розпорядження власним життям та його права на заборону надавати медичну допомогу за будь-яких обставин.

З іншого боку, вітчизняним Кримінальним кодексом передбачено відповідальність за бездіяльність медичного працівника, якщо вона призвела до смерті пацієнта [2]. Зауважимо, що ще 2013 року Європейський суд з прав людини у рішенні «Арская проти України» (заява № 45076/05) зауважив, що вітчизняне законодавство не дає змоги медперсоналу здійснити юридично правильний вибір (здійснювати чи не здійснювати медичне втручання) при ургентних випадках внаслідок недосконалості та «розмитості» законодавчих положень. Якщо лікарем прийнято рішення не вдаватись до медичних маніпуляцій внаслідок заперечень пацієнта, рекомендуємо закріпити таку відмову якомога більшою кількістю документів: заявою від самого пацієнта, від родичів, що його супроводжують, висновком консилиуму лікарів, в якому буде зафіксовано факт добровільної та усвідомленої відмови пацієнта.

Таким чином, вважаємо, що держава зобов'язана забезпечити належне врегулювання законодавства щодо можливості відмовитися від медичного втручання чи погодження на нього як для правової безпеки пацієнта так і лікаря.

Список використаних джерел:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
2. Кримінальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20190101#Text>

НЕПРИПУСТИМІСТЬ СВАВІЛЬНОГО ВТРУЧАННЯ У ГЕНОМ ЛЮДИНИ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Даценко Анна Миколаївна

студентка III курсу Полтавського фахового коледжу

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Науковий керівник: Покровська А.О.

Дослідження неприпустимості свавільного втручання у геном людини є актуальним питанням, що зумовлюється значним впливом основних засад цивільного законодавства на систему приватного права України. Для належного функціонування всієї приватно-правової системи необхідно уточнити і доповнити перелік засад, з урахуванням викликів сьогодення, визначившись із місцем розташування таких важливих для сучасного громадянського суспільства принципів, як неприпустимість свавільного втручання в геном людини, неприпустимість свавільного втручання в організм людини та її зародка, сферу репродукції людини тощо.

Звертаючись до біоетики виникає низка питань щодо забезпечення цілісності особи. Фундаментальним принципом у цій сфері прав людини є заборона здійснення медичних експериментів без згоди особи, основою чого є повага до її гідності та приватної автономії (можливості вільного, без стороннього тиску, вибору). Таким вимогам мають відповідати шляхи вирішення питань щодо трансплантології, природи організмів із наперед заданими властивостями [1].

Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про державну реєстрацію геномної інформації людини», геномна інформація людини – це відомості про генетичні ознаки людини [2]. На сьогодні, судова практика в Україні не є цілісною з цього питання та не здатна надати повне уявлення про цю засаду цивільного законодавства. В той же час, питання неприпустимості свавільного втручання у геном людини аналізуються Європейськими Судом з прав людини (далі – ЄСПЛ). Оскільки Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція) є «живим інструментом», то відповідно і тлумачення тих чи інших прав людини не стоїть на місці. Основними орієнтирами при цьому служать повага до людської гідності, непорушність права на приватне життя та право на життя. У рамках концепції людської гідності ЄСПЛ розглядає різні ситуації, пов'язані із недопущенням проведення медичного втручання без згоди індивіда. Індивідуальна цілісність особи є квінтесенцією розуміння непорушності права на приватне життя особи (ст. 8 Конвенції). Відповідно до цих засад право на життя включає низку позитивних обов'язків держави у сфері охорони здоров'я, зокрема, вимоги отримання згоди індивіда на медичне втручання (ст. 3 Конвенції) [3].

Так, у справі «S. And Marper. v. the United Kingdom» ЄСПЛ констатував порушення ст. 8 Конвенції у випадку, коли в осіб узяли відбитки пальців та зразки ДНК, а після винесення виправдувальних вироків відмовили у їх знищенні. Суд зауважив, що закон не визначав умов та порядку зберігання відбитків пальців та зразків ДНК, не надавав гарантій, які виключають їхнє нецільове використання, а також не передбачав можливості

ДИТЯЧА ПРАЦЯ В УКРАЇНІ. ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ЩОДО ТРУДОВИХ ВІДНОСИН НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ	
<i>Бутко Гліб Юрійович</i>	69
ПРАВОВІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	
<i>Вишневський В'ячеслав Костянтинович</i>	71
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИПРОБУВАННЯ ПРИ ПРИЙНЯТТІ НА РОБОТУ	
<i>Вишнякова Єва Олександрівна</i>	73
ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА В МАЙБУТНЬОМУ	
<i>Войтенко Данило Олександрович</i>	75
ЗЕЛЕНА КНИГА УКРАЇНИ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА ЗНАЧЕННЯ	
<i>Воронова Дар'я Володимирівна</i>	77
ЗАПОВІДАЛЬНЕ РОЗПОРЯДЖЕННЯ СТОСОВНО ДОМАШНІХ ТВАРИН	
<i>Гиря Альбіна Олександрівна</i>	79
РОЛЬ SMART-КОНТРАКТУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ	
<i>Глова Анна Володимирівна</i>	80
РЕКВІЗИЦІЯ МАЙНА В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	
<i>Гуляєва Олександра Олександрівна</i>	82
ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ВІДМОВИ ПАЦІЄНТА ВІД МЕДИЧНОГО ВТРУЧАННЯ	
<i>Дарчич Андрій Сергійович, Бажан Євгеній Анатолійович</i>	85
НЕПРИПУСТИМІСТЬ СВАВІЛЬНОГО ВТРУЧАННЯ У ГЕНОМ ЛЮДИНИ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	
<i>Даценко Анна Миколаївна</i>	86
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄКТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОНАННЯМ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ	
<i>Джавадова Анастасія Тапдигівна</i>	88
ПРАВОВА ПРИРОДА ПУБЛІЧНОГО ДОГОВОРУ В ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	
<i>Журавська Аліна Олександрівна</i>	89
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКСПЕРТНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ МІЛІТАРНОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	
<i>Кірін Роман Станіславович</i>	92